

БЪЛГАРСКА БАНКА
ЗА РАЗВИТИЕ

БЮЛЕТИН ЗА МАКРОИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

декември

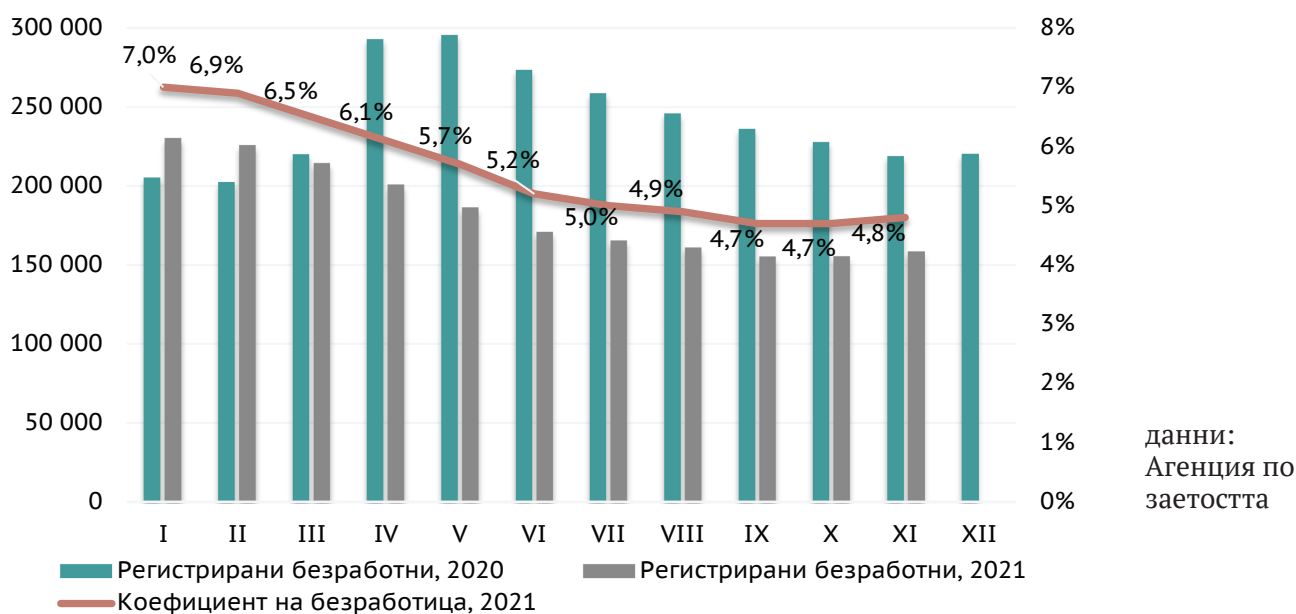
21

Показатели

- Ревизираните през есента данни за БВП отчетоха промяна в структурата на икономическия растеж за 2021 г. Общото реално нарастване на БВП е завишено на 4% за годината.
- През 2022 г. икономическият растеж се очаква да се ускори до 4,6%, най-вече в резултат на по-осезаемо увеличение на инвестициите, както и умерено увеличение на потреблението.
- По-високата прогнозирана инфлация през 2022 г., в сравнение с есенната прогноза, ограничава до известна степен нарастването на реалния разполагаем доход на домакинствата, при равни други условия. По-умереният темп на нарастване на потреблението оказва влияние и върху общия икономически растеж за 2022 г.
- Основни фактори за формиране на инфлацията са шоките от страната на предлагането в резултат на нарушаване на веригите на снабдяване, съчетано със затегнат пазар на труда и последвалото ускорено поскъпване на суровините и енергоносителите на световните пазари. По линия на производствените разходи, това сравнително бързо се прехвърли върху крайните цени на потребителите на транспортни горива и хранителни продукти, но също така имаше и косвен ефект за поскъпване на транспортните услуги, общественото хранене и др.

Ниво и динамика на коефициента на безработица

Банкова система

Банковата система остава стабилна, с висока степен на капитализация и ликвидно покритие, и с много добри показатели за приходите и печалбите от началото на годината. Депозитите продължават да изпреварват осезаемо кредитите, макар и с по-умерено темпо спрямо миналата година след завръщане на апетита за кредит. Печалбата след данъци за системата като цяло към 31.10.2021 г. е 1,2 млрд. лв. (при 796 млн. лв. за десетте месеца на 2020 г.).

Качеството на портфейлите също се подобрява през годината до сега. Размерът на начислените разходи за обезценка на финансови активи, които не се отчитат по справедлива стойност в печалбата или загубата, е с 263 млн. лв. (38,1%) по-малък от този за същия период на миналата година и в края на октомври 2021 г. възлиза на 428 млн. лв. Както делът на необслужваните кредити общо, така и този на необслужваните кредити с просрочие над 90 дни намаляват спрямо миналата година и са на най-ниските си нива за последните години.

Съществен принос за това имат анти-кризисните мерки, въведени от БНБ още през миналата година, както по отношение на мораториума върху изискуемите задължения, така и по реда за укрепване на капитализацията и засилване на буферите. Общият брутен размер на одобрените кредити и аванси по Реда за отсрочване и уреждане на изискуеми задължения към банки и дъщерните им дружества – финансови институции, към 31 октомври е 8 437 млн.лв. (12,3% от всички за банковата система), от които 6 587 млн.лв. (16,6% от всички за банковата система) – за предприятия и 1 850 млн.лв. (6,4% от всички за банковата система) – за домакинства.

Към края на текущата година се очаква нарастването на паричното предлагане да се ускори до около 13,3%, при 10,9% в края на 2020 г. В периода 2022–2024 г. темпът на растеж на паричното предлагане се очаква да започне плавно да се забавя, като в края на 2022 г. да бъде около 12,8%, а в края на прогнозния период или 2024 г. – 11,9%.

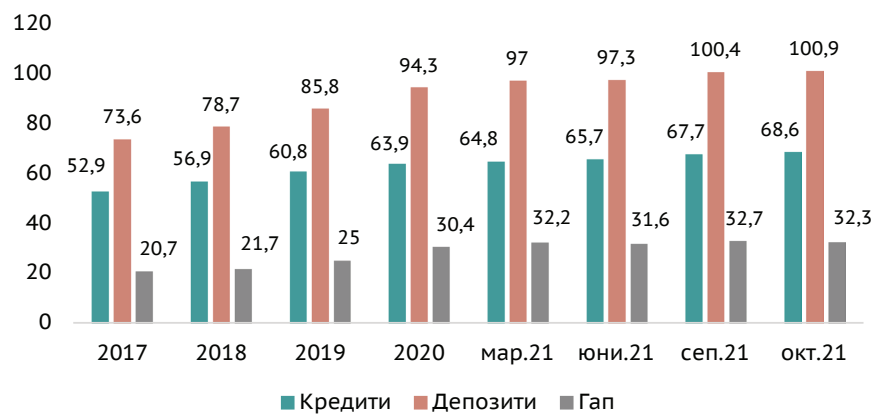
	Печалба след данъци	Активи	Кредити	Депозити	Собствен капитал	Отношение на ликв. покритие
--	---------------------	--------	---------	----------	------------------	-----------------------------

Октомври 2021 г.	1,2 млрд. лв.	133,6 млрд. лв.	88,6 млрд. лв.	114 млрд. лв.	16,4 млрд. лв.	313,5%
------------------	---------------	-----------------	----------------	---------------	----------------	--------

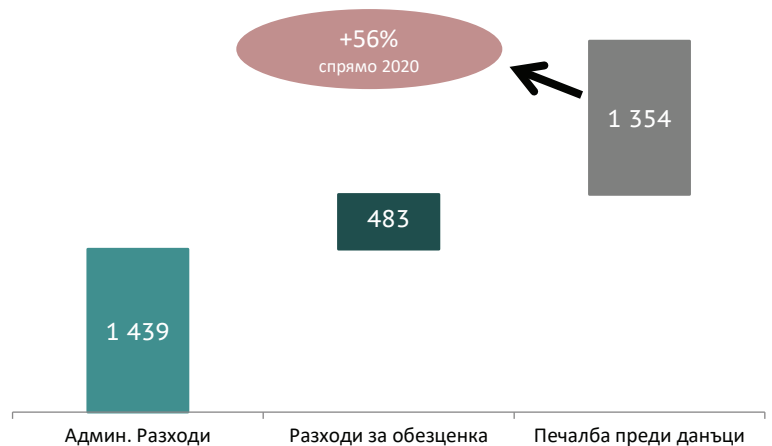
Кредити (млрд. лв.)

Кредити/ Депозити (млрд. лв.)

Оперативен доход (млн. лева), октомври 2021

Банковата система остава стабилна, с висока степен на капитализация и ликвидно покритие, и с много добри показатели за приходите и печалбите от началото на годината.

Възстановяване на икономическата активност

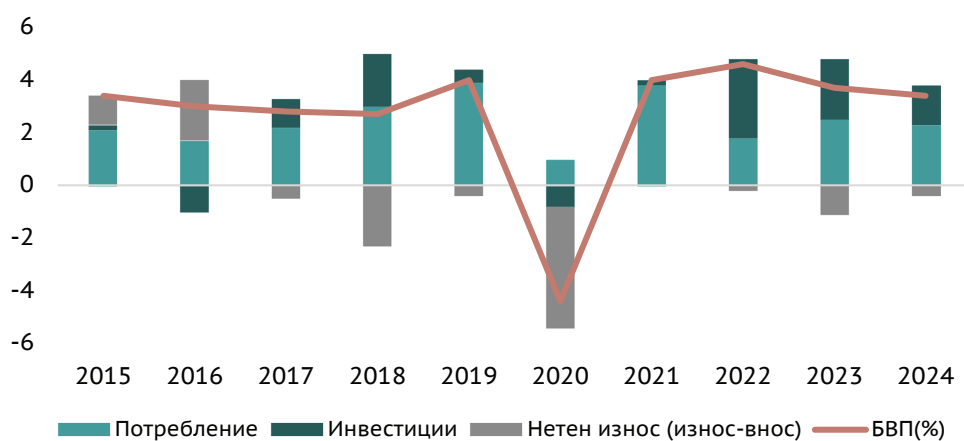
През първото полугодие на 2021 г. бе отчетено бързо икономическо възстановяване и възходяща динамика на краткосрочните показатели. Реалният БВП нарастна с 3,4% спрямо същия период на предходната година (сезонно неизгладени данни). Основни двигатели на растежа са вътрешното търсене с превес на частното потребление над правителственото, докато нетният износ е с отрицателен принос. До края на годината и през следващата 2022 г. се очаква вътрешното търсене и инвестициите да бъдат основните двигатели на растежа.

Наблюдаваното глобално забавяне през последното тримесечие, разпространението на

новите щамове на коронавируса и влошаването на пандемичната обстановка засилват очакванията за подобна тенденция на забавяне на растежа и през 2022 г.

Това се основава и на отчитане на изчерпването на положителния базов ефект от възстановяването след първоначалния шок на кризата. При постепенно преминаване към редуциране на фискалните стимули с последваща фискална консолидация може да се очаква растежът на БВП за ЕС като цяло да продължи да се забавя в рамките на средносрочния хоризонт и да доближи дългосрочните си стойности.

Реален растеж на БВП и принос по компоненти

Макро прогноза

Според актуализираната есенна прогноза на Министерството на финансите, растежът на БВП за тази година се очаква на ниво от 4,0%, а през следващата 2022 г. да достигне 4,6%. За 2023 и 2024 г. се прогнозира забавяне до съответно 3,7% и 3,4%. Водещо остава потреблението на домакинствата, засилвано от намалението на безработицата, растежа на доходите и кредитите. Външното търсене се очаква да се забави и респ. износът да има отслабач до края на прогнозния период принос за реалното нарастване на БВП. Респективно, търговският баланс се очаква да се влошава от -5,3% БВП за текущата година до -8,1% от БВП за 2024 г. Тази прогноза може да се окаже твърде консервативна и следва да се преразгледа към края на следващата година, когато ще може по-ясно да се отчетат и изследват динамиката на поведенческите изменения във външната среда, структурните изменения и ефектите върху веригите на стойност и снабдяване, по-трайните влияния и перспективи за цените на някои суровини (цветни метали,

горива, храни и селскостопанска продукция), възстановяването и динамиката на фискалните стимули във водещите икономики, но по-специфично в страните, които са основни и растящи външнотърговски пазари за българските износители.

По платежния баланс се запазва устойчивата външна позиция и стабилно ниво на международните резерви, независимо от умерения негативен тренд на търговския дефицит и респ. за текущата сметка през прогнозния период. Същевременно, салдото по капиталовата сметка се очаква да остане на ниво над средното от последните години поради входящите трансфери по НПВУ от общо 12,6 млрд. лв. безвъзмездни средства за целия период. Към тези средства е планирано привличането на национално съфинансиране и частни инвестиции с общ размер от около 2,5 млрд. лв.

		2021	2022	2023	2024
БВП (реален растеж, %)	EIU	3,90%	3,80%	3,20%	2,90%
	МФ	4,00%	4,60%	3,70%	3,40%
Безработица (%)	EIU	6,00%	5,60%	4,80%	4,40%
	МФ	5,50%	5,20%	4,70%	4,50%
Инфлация (средногодишна, ХИПЦ, %)	EIU	2,10%	1,80%	2,10%	2,00%
	МФ	2,40%	4,20%	2,00%	2,10%
Текуща сметка (% от БВП)	EIU	0,70%	0,40%	0,70%	0,90%
	МФ	-1,10%	-1,00%	-1,50%	-2,30%

Инфлация

Както МФ, така и БНБ повишиха през септември прогнозните си очаквания за инфлацията до края на текущата година. Средногодишната инфлация през 2021 г. се прогнозира да бъде 2,4%. В унисон с тези корекции, към октомври т.г. данните на НСИ за ИПЦ и за ХИПЦ отчитат допълнително завишени нива на инфлацията спрямо прогнозните.

Според предварителните данни на НСИ, месечната инфлация през ноември измерена спрямо индекса на потребителските е 1,4%, а от началото на годината е 6,8%, като годишната инфлация за ноември 2021 г. спрямо ноември 2020 г. е 7,3%. По отношение на хармонизирания индекс (ХИПЦ), тези стойности са съответно 1,1% за последния месец, 5,7% за единадесетте месеца от началото на годината, и 6,3% на годишна база (ноември 2021 г. спрямо ноември 2020 г.). И по двата индекса с най-голям принос за увеличението на цените очаквано са транспорта, електроенергията и комуналните разходи, храните и разходите за развлечение и култура.

Средногодишното повишение на ХИПЦ през 2022 г. се прогнозира да бъде 4,2%, а инфлацията в края на годината се очаква да се забави до 3,1%. Корекцията във възходяща посока е свързана най-вече с актуализираните външни допускания и по-високия принос на енергийните стоки за формиране на инфлацията в края на периода.

Приносът на базисните компоненти на ХИПЦ също ще се засилва, както поради нарастване на вътрешното търсене, така и по линия на вторични ефекти от по-високите цени на енергоносителите.

Прогнозните очаквания за 2023 г. се базират на допускането, че енергийните стоки ще имат отрицателен принос, поради низходяща динамика на международните цени.

Абстрахирайки се от моментните данни и краткосрочните очаквания за инфлацията, следва да подчертаем наблюдаваното и разширяващо се разминаване в очакванията за характера и за нивата на инфлацията между различните агенти. От страна на водещите централни банки до скоро преобладаваше консенсуса за краткосрочен, преходен характер на наблюдаваната през второто полугодие инфлация, след бурното възстановяване през второто и третото тримесечие.

ФЕД се отказа от наратива за "транзиторен характер" на инфлационния натиск

От друга страна, от средата на годината както сред мениджърите в реалния сектор, така все повече и сред участниците на финансовите пазари се разширяваше, макар и в различна степен, консенсус за по-траен и структурен характер на инфлацията. Към края на ноември Федералният резерв на САЩ отчете разминаване на данните с очакванията и се отказа от наратива за "транзиторен характер" на инфлационния натиск.

След като в САЩ инфлацията достигна 7% и доближи 40-годишен максимум, на последното си за годината заседание през декември ФЕД обяви, че ще намали по-рязко обема на изкупуваните облигации от 90 на 60 млрд. долара за януари, с тенденция да прекрати количественото улеснение до края на март. Федералният комитет за операциите на открития пазар сигнализира също, че повечето от членовете очакват три лихвени повишения от по 0,25% през 2022 г. Докато британската централна банка първа премина към повишаване на основните лихвени проценти с 15 б.т. от 0,1% на 0,25%, главно с цел категоричност на сигнала си към пазарите и реалния сектор, то Европейската централна банка продължи с по-умерените си сигнали, като потвърди предварителното си оповестяване за запазване на основните лихвени нива през следващата година и плавно намаляване на количествените улеснения, в т.ч. възможност за увеличаване на обратните изкупувания по другите си програми като механизъм за компенсиране на прекратяването през март догодина на пандемичната програма за спешни покупки (Pandemic Emergency Purchase Programme - PEPP). Според последните данни на Евростат за ноември, инфлацията в Еврозоната достига 4,9%, което е повече от 2 пъти над целевото равнище от малко под 2% за средносрочния хоризонт.

Инфлация в края на годината (ХИПЦ) и приноси по основни компоненти

източник: Евростат, МФ

Анализ на инфлационните оачквания

Фундаментални фактори

Първопричината и водещ, фундаментален фактор за ускорената инфлация са проблемите и дефицитите от страната на предлагането, чийто ефект се подсилва от бързото възстановяване на съвкупното търсене. Налице са структурни изменения на веригите на снабдяване през последното десетилетие в резултат на стремеж към по-висока ефективност и оптимизация, основно по отношение на намаляване и оптимизиране на запасите. Нарушаването на веригите в резултат на ефектите от пандемията не може да се компенсира и възстанови в рамките на няколко месеца и дори на две или три тримесечия. От друга страна, потреблението остава силно след възстановяването си от първоначалния шок на кризата и фискалните стимули са активни. В този контекст разпространението на нови варианти и щамове на коронавируса, какъвто е Омикрон, биха засилили допълнително инфлационния натиск и то със стагфлационен характер. Това се дължи на повишаване на риска от нови внезапни затруднения от страната на предлагането с последващ негативен натиск и върху съвкупното потребление, респ. върху възстановяването на икономическия растеж. Поради всичко това, оценката на рисковете за икономическата активност и растеж в краткосрочния хоризонт, както и прогнозите за инфлацията следва да отчитат и предвиждат ефектите и рисковете от появата и бързото разпространение на нови варианти на коронавируса.

*Разпространението на нови
варианти и щамове на
коронавируса, какъвто е Омикрон,
биха засилили допълнително
инфлационния натиск и то със
стагфлационен характер*

Парична политика

По отношение на ефектите на паричната политика през последните месеци, проблемът с много по-голямо значение не е чисто количествения, а е поведенчески. Закъснението в промяната на предварителното оповестяване на база актуален анализ на характера на инфлационните процеси и корекция в очакванията на централните банки за инфлационната динамика доведе до засилване на инфлационните очаквания в реалния сектор. Това резултира много по-директно в проинфлационно поведение и решения за покупки и ценообразуване, отколкото самите количествени стимули.

Прекомерно закъснение на намаляването на монетарните стимули води до риск от евентуална грешка в политиката за парично затягане в близко бъдеще. Достигане до ситуация, при която Федералният резерв, следван от водещите централни банки, би преминал към твърде рязко парично затягане и повишение на основните лихвени нива създава осезаем риск за растежа на американската икономика, чиито фундаменти иначе са силни. При трайно висока инфлация, дори номинално растежът да остане минимално положителен, реално икономиката би преминала през рецесия и стагфлационен шок. Този риск е много по-изразен за развиващите се пазари, които са по-нестабилни и уязвими, и често с високи нива на външен дълг.

Съчетаното материализиране на подобни рискове за растежа, особено в среда на риск от нови ограничителни мерки за овладяване на пандемично разпространение на нови щамове на коронавируса, могат да засилят стагфлационния натиск и респ. рисковете за финансовите пазари.

Риск от рязко разхлабване на лихвените спредове

От значение е да се отчита пазарният консенсус, че при нормализация или особено при по-рязко затягане на монетарната политика и респ. повишаване на пазарните лихвени нива, следва да се очаква бързо разширяване на лихвените спредове и рискови премии за next-best credit (най-добър над безрисковия). Този риск е допълнително повлиян от завръщане на устойчива инфлация, близка до или по-висока от таргетираната от централните банки.

Ефекти върху българската икономика

По отношение на българската икономика инфлационните рискове са изразено екзогенни, особено по отношение на енергоносителите и електроенергията, както и спрямо ефектите на монетарната политика. От друга страна, в условията на невъзможност за провеждане на собствена парична политика, фискалните мерки са реално възможни само по отношение на

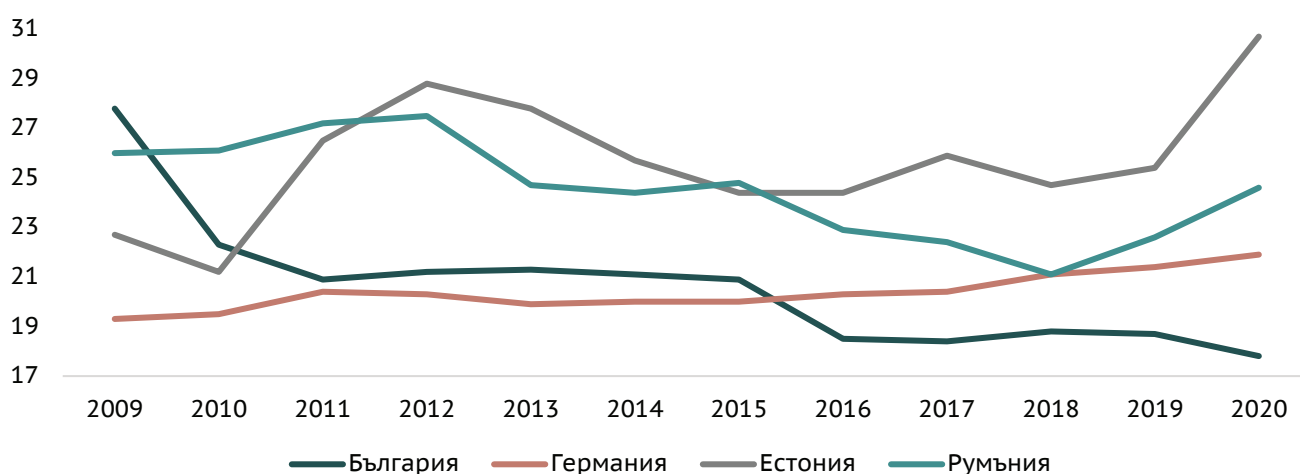
компенсиране на най-засегнатите от инфлацията, което би имало процикличен характер.

Същевременно, стабилната и добре капитализирана банкова система, наличните фискални резерви и пространство са способни да понесат и компенсират евентуално по-високи външни рискове. В тази среда, най-съществена остава необходимостта от публични политики и синхронно поведение на частния сектор за запазване и ускоряване на икономическия растеж в средносрочен план.

Бруто образуването в основен капитал у нас спадна трайно от миналата глобална финансово-икономическа криза до началото на пандемията, независимо, че в европейските икономики тази тенденция започна да се обръща в периода след възстановяването от предходната криза.

От особено значение е възстановяването и ускоряването на инвестициите и респ. мерките за повишаване на производителността на труда и продуктивността на фирмите. За това биха спомогнали ускорената дигитализация на процесите и продажбите, повишаване на ресурсната и енергийна ефективност, възползване от процесите на скъсяване на веригите на стойност и доставки за постигане на конкурентни експортни позиции.

Инвестиции
Бруто капиталово образуване в % от БВП

Дългосрочна прогноза

Промяна на производствените дейности, делът и съдържание на труда

- Технологичният напредък, иновациите и дигитализацията, ускорени допълнително от пандемичната криза, се характеризират с траен дефлационен характер в средносрочния и дългосрочен хоризонти, засилен допълнително от демографските тенденции
- Технологиите устойчиво продължават да водят до изместването на повече работна сила, предимно в сферата на производството и индустрията, отколкото до възстановяването ѝ чрез създаване на нови възможности
- Локалният компонент на веригите на стойност нараства в условията на нова мотивация за скъсяване на веригите на снабдяване
- Индустриалното производство е в ход на трансформация, наблюдавана в селското стопанство през миналия век - с развитието си производството ще допринася все по-слабо към постигането на пълна заетост
- Перспективата е на страната на дейностите и квалификациите, ориентирани към творческо-креативни специализации и дейностите, изискващи взаимоотношения между хората.

Пазарен анализ

Нараснала волатилност на международните фондови пазари и призрактът на стагфлацията

Силното представяне на международните фондови пазари от началото на годината достигна своя връх в началото на септември, след което пазарите отбелязаха известен застой и дори тенденция на корекция. Общо от началото на годината представителният борсов индекс в САЩ S&P 500 отбелязва ръст от около 18%. По-интересното е, че от септември до средата на октомври индексът отстъпи с около 4-5%, след което отново възстановя пътя си към приключване на годината на или около рекордните си стойности. Самата корекция на индекса през есента не е толкова впечатляваща по размер и все още е рано да се правят заключения, че пазарът е преминал в негативен тренд, но въпреки това, не може да се отрече, че през последните месеци на годината той навлезе във фаза на по-висока волатилност, изразена чрез по-големи дневни ценови колебания.

Силното представяне на международните фондови пазари от началото на годината достигна своя връх в края на годината

Прехвърляйки се в Европа, движенията на индексите показват същата динамика. В Германия основният борсов индекс DAX отбелязва повишение от началото на годината от около 14,5%, но също като индексите отвъд океана и той маркира понижението от началото на септември от над 4%, след което възстанови голяма част от корекцията си през декември. Подобна ситуация се наблюдава и на останалите пазари в Европа, измерени чрез представянето на индекса Europe Stoxx 600, който отбелязва повишение от началото на годината от около 19%, като в това се включва и 4% спад, реализиран през септември и ноември.

Зад силното представяне на борсовите индекси от началото на годината стоят няколко основни фактора: силно възстановяване на икономиките през годината, отчитане на изключително силни корпоративни финансови резултати от публичните компании, постепенното отшумяване на негативните ефекти от COVID-19 пандемията, очаквания за устойчиво икономическо развитие на глобалната икономика в средносрочен план и най-вече продължаващото силно въздействие на провежданите експанзивни парични политики от централните банки, съпроводени този път и с фискални стимули от страна на правителствата. Новините за новия вариант на вируса Омикрон доведе до силни трусове на пазарите в края на ноември, поради опасения за въвеждане на нови ограничения от страна на отделните правителства, което може да сложи спирачка пред глобалното икономическо възстановяване. По-късно през декември, обаче, данните за новия вариант на вируса показват, че първоначалните негативни реакции вероятно са били преувеличени, поради което погледите на инвеститорите останаха отново фокусирани върху данните за инфлацията и реакциите на централните банки по света.

По-рано през годината, обаче, започнаха да се проявяват известни пукнатини в отделни сектори на глобалната икономика, които поставяха под съмнение фундамента на фондовите пазари.

Още в началото на годината очакванията за инфлация се повишиха, като достигнаха 5% на годишна база.

Те бяха съпроводени от стръмно повишение в доходността на 10-годишните американски ценни книжа, която се повиши от 0,90% до 1,75% в рамките на няколко месеца. В последствие Федералният резерв на САЩ внесе допълнително успокоение на пазарите, оповестявайки, че предвижда предсрочно повишаване на лихвите и че смята, че инфлацията представлява временно явление. В Китай, след силен първоначален ръст, икономиката забави своя темп на развитие, а фондовият пазар в Хонг Конг се потопи с близо 20%. А в Европа темповете на ваксинация разочароват. Отделно, технологичните компании се оказаха под силен регулаторен натиск, резултатите от които ще се проявят в дългосрочен план.

От септември пазарите като че ли предприеха по-предпазлива позиция, изчаквайки да се убедят, че действително икономическият растеж е устойчив и дори след прекратяването на програмите на различните фискални стимули, като допълнителен негативизъм донесе ситуацията в САЩ за поредно повишаване на тавана на дълга на правителството.

Наред с всичко това, цените на суровините продължаваха да нарастват, като това бе най-видимо при цените на енергийните ресурси, а доходността по 10-годишните американски държавни ценни книжа отново пое нагоре.

Инвеститорите ще продължават да следят и данните за пазара на труда в САЩ, които да послужат като ранен сигнал относно забавянето на икономиката или липсата на такова, но също и към данните за цените на производител и за потребителските цени. Последните би следвало да дадат индикация доколко компаниите успяват да прехвърлят повишените си разходи за суровини и материали върху крайните клиенти и съответно доколко инфлацията ще нарани тяхната рентабилност. Също така силно затегнатият пазар на труда при нарастващи потребителски цени на практика предопределя действията на Федералния резерв, като се очаква още през първото тримесечие на 2022 г. да се преустанови политиката по изкупуване държавни ценни книжа и да се премине към увеличение на лихвените проценти по-късно през годината.

Инвеститорите ще продължават да следят и данните за пазара на труда в САЩ, които да послужат като ранен сигнал относно забавянето на икономиката или липсата на такова

Отделно от това се очаква отчетите за третото тримесечие на публичните компании в САЩ да дадат насоката и настроението на пазарите през следващите няколко месеца.

На целия този фон се прави впечатление, че пазарите не отчитат пандемията като важен фактор, който трябва да бъде дисконтиран. Според тях, здравният проблем по-скоро се смята за приключил и по-важните въпроси вече са свързани с това дали наистина инфлацията ще е временно явление, както твърди Федералният резерв или не. За целта доходностите върху държавните ценни книжа би следвало да дадат някаква насока. Но ситуацията е далеч по-сложна, както показва и случаят с появата на новия вариант на вируса Омикрон.

От една страна, пазарите се опасяват, че централните банки продължават да се намират зад кривата на доходността, т.е. техните действия се забавят и в тази ситуация могат да направят грешна маневра, предприемайки затягане на паричната политика преждевременно, поради опасения от инфлацията и по този начин поставят допълнителна спирачка пред все още неустойчивия икономически растеж или пък да не предприемат затягане, което да може да влее нова енергия в засилване на инфлационните процеси.

От друга страна, обаче, при опасенията за забавяне на икономиката и за повишаваща се инфлация, доходността на държавните ценни книжа не може непременно да се смята за добър пазарен индикатор. Подобни опасения имаше и през далечната вече 2008 г., когато имаше негативни очаквания за икономическия растеж, а цената на петрола достигаше близо USD 150. За разлика от днес, обаче, тогава централните банки все още разполагаха с достатъчно амуниции, за да разгърнат своята парична политика. Именно тук се проявява и най-неблагоприятният сценарий, за който пазарите не са подготвени – стагфлацията. Исторически, при стагфлация, резултатите на компаниите се влошават значително, което рефлектира неблагоприятно върху тяхната пазарна капитализация.

Всичко това предполага по-висока волатилност на международните фондови пазари през следващите месеци с призрака на стагфлацията, дебнещ зад ъгъла.

Антикризисни програми на Българска банка за развитие в подкрепа на бизнеса

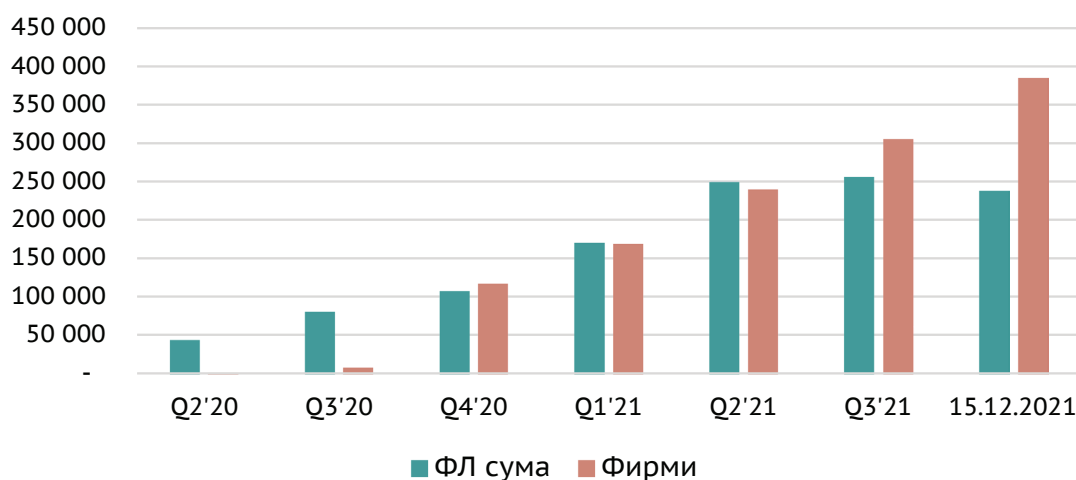
Към 31 октомври 2021 г. общата сума на потвърдени за включване към Гаранционната програма за анти-COVID кредити за МСП, изпълнявана от ББР съвместно с мрежа от партниращи банки, възлиза на 388 188 хил. лева (при одобрени 2 219 кредита). От тях 2034 дружества имат сключен договор за кредит, като общата сума на гарантирания портфейл възлиза на 324 189,7 хил. лева. Към 31 октомври 2021 г. разпределението на средствата съгласно чл.3 и чл.4 от ЗМСП са, както следва: 43,5% от сумата на гарантирания портфейл е в полза на малки предприятия, 26,3% за микро-фирми, 21,9% - за средни предприятия, а останалите 8,3% - за големи предприятия.

Според обобщените данни най-голям дял (33,2% от общия брой кредити и 35,5% от общата сума) в договорените субсидирани кредити заема сектор "Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети". Секторът "Хотелиерство и ресторантьорство" се е възползвал от 10,2% от общия брой на одобрените кредити и 9,4% от общата сума, следван от сектор "Транспорт, складиране и пощи" с 13 % от общия брой и 7,8% от общата сума кредити. Най-общо, разпределението на броя и сумата на гарантираните кредити по сектори следва степента на засегнатост на различните икономически дейности от кризата.

В края на 2020 г. бе извършено първото обновление и разширение на Програмата, като с решение на МС 797/04.11.2020 г. се увеличи размерът на гарантираните от ББР заеми до 2 млн. лева и бе разширен обхватът на допустимите компании — включват се и големи предприятия. По този начин се дава достъп до ликвиден ресурс и за по-големи компании, включително в сферата на туризма и транспорта, които до този момент бяха извън обхвата на правителствената мярка. Подкрепят се и по-големите местни производители, чийто бизнес осигурява заетост за цели региони в страната.

Впоследствие, с Решение на МС № 578/2021 г., Програмата се промени с цел синхронизирането с разработения от Министерство на икономиката и Министерство на финансите надграждащ механизъм за интервенция чрез ликвидна подкрепа за предприятията в страната, наречен „Портфейлна гаранция за преодоляване на последствията от COVID-19“ - „Програма за възстановяване“. С измененията се цели да се осигурят възможности за финансиране на по-широк кръг дейности, по-големи облекчения в изискванията за обезпечение, максимално кратки срокове за одобряване и усвояване на кредитите, както и да се постигне максимално облекчаване на административните изисквания към кредитополучателите.

Сума по анти-COVID кредити за фирми и физически лица общо(хил. лв.)

Новите условия по „Програмата за възстановяване“ са в сила, считано от 01.10.2021 г. - датата на положително решение на Европейската комисия. С промените, от гаранционния инструмент могат да се възползват както микро-, малки и средни фирми, така и предприятия, които отговарят на характеристиките за „small mid-caps“ (с до и включително 499 души персонал, както и с до 100 млн. евро вкл. сума на актива, или с до 86 млн. евро вкл. приходи от продажби), от всички сектори на икономиката. Условията са да осъществяват стопанска дейност и да са регистрирани в Република България, както и да търпят неблагоприятни икономически последици от разпространението на пандемията.

За да получат финансова подкрепа по Програмата, компаниите следва да имат приключени минимум 3 финансови години с

приходи от продажби, поне една от които да е завършила с печалба.

Срокът за кандидатстване по обновената гаранционна Програма на ББР е до 20.12.2021 г.

Максималният размер на финансирането вече е до 3 млн. лв., независимо от размера на компанията, като ББР ще покрива до 80% от главницата на кредита при посочените в Програмата условия. Срокът за погасяване на кредитите е до 7 години с възможност за до 3-годишен гратисен период за плащания по главница и лихва.

Значително облекчение внасят промените по отношение на обратната връзка към кредито-искателите – те вече ще имат информация дали са одобрени за кредитиране до 5 работни дни след предоставяне на всички необходими документи, а усвояването на средствата ще е възможно до 10 работни дни.

Гаранционна програма “Възстановяване”

Разпределение по сектори

Сектори	Брой кредити	Дял	Сума кредити в хил. лв.	Дял
Селско, горско и рибно стопанство	79	3.88%	11 439.47	3.53%
Добивна промишленост	3	0.15%	380	0.12%
Преработваща промишленост	329	16.18%	66 550.60	20.53%
Производство на електроенергия и търговия с газообразни горива	3	0.15%	2 890.00	0.89%
Доставяне на води; Канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	13	0.64%	1 562.25	0.48%
Строителство	176	8.65%	35 623.99	10.99%
Търговия; Ремонт на автомобили и мотоциклети	678	33.33%	113 172.36	34.91%
Транспорт, складиране и пощи	268	13.18%	25 665.16	7.92%
Хотелиерство и ресторантьорство	202	9.93%	31 250.17	9.64%
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; Далекосъобщения	37	1.82%	3 717.96	1.15%
Финансови и застрахователни дейности	5	0.25%	1 252.75	0.39%
Операции с недвижими имоти	17	0.84%	3 611.50	1.11%
Професионални дейности и научни изследвания	76	3.74%	8 475.46	2.61%
Административни и спомагателни дейности	79	3.88%	10 360.22	3.20%
Образование	7	0.34%	717.7	0.22%
Хуманно здравеопазване и социална работа	11	0.54%	3 511.00	1.08%
Култура, спорт и развлечения	32	1.57%	3 048.62	0.94%
Други дейности	19	0.93%	960.5	0.30%

Абревиатури и съкращения

ББР	Българска банка за развитие ЕАД
БНБ	Българска народна банка
БВП	брутен вътрешен продукт
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЕЦБ	Европейска централна банка
ЗМСП	Закон за малките и средни предприятия
ИПЦ	индекс на потребителските цени
МС	Министерски съвет на Република България
МСП	малки и средни предприятия
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
МФ	Министерство на финансите
НПВУ	Национален план за възстановяване и устойчивост
НСИ	Национален статистически институт
САЩ	Съединени американски щати
ФЕД	Федерален резерв на САЩ
ХИПЦ	хармонизиран индекс на потребителските цени
DAX	борсов индекс на Франкфуртската фондова борса
S&P	борсов индекс Standard and Poor's 500
PEPP	Pandemic Emergency Purchase Programme на ЕЦБ
USD	американски долар

Използвани източници

Агенция по заетостта към МТСП
Асоциация на банките в България (АББ)
Българска народна банка (БНБ)
Европейска комисия (ЕК)
Европейска централна банка (ЕЦБ)
Евростат
Министерство на финансите (МФ)
Национален статистически институт (НСИ)
Economist Intelligence Unit (EIU)

ЕКИП

Илия Лингорски, Главен икономист

Петко Вълков, Началник управление „Трежъри“

София Касидова, Началник отдел „Стратегически анализи и развитие“

Божидар Видинов, Старши експерт, отдел „Стратегически анализи и развитие“

Бюлетинът на Българска банка за развитие (ББР) за макроикономическо развитие е изготвен единствено с информационна цел, като при съставянето му е използвана обществено достъпна информация и статистически данни. Публикуваните прогнози, оценки и мнения изразяват позицията на експерти от ББР и не следва да се считат за съвет или препоръка. Българска банка за развитие не носи отговорност за предприети действия, сключени сделки или претърпени вреди, свързани с информацията от бюлетина. Разпространението на публикуваната в бюлетина информация е разрешено с предварително писмено съгласие на ББР, без да се преработва, редактира или променя съдържанието на текста или графиките, като посочването на източника е задължително.